

VENDIM
Nr. 49, datë 20.6.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj,	kryetare;
Marsida Xhaferllari,	anëtare;
Fiona Papajorgji,	anëtare;
Sonila Bejtja,	anëtare;
Sandër Beci,	anëtar;
Illir Toska,	anëtar;
Genti Ibrahim, i,	anëtar;
Marjana Semini,	anëtare;
Elsa Toska,	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 20.6.2024, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 34 (Sh) 2023 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: SHABAN KAPLLANAJ

SUBJEKT I INTERESUAR: PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokuror Arqilea Koça, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 1195 akti, datë 15.12.2017, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 183, datë 1.2.2018, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 21, 42, 131, pika 1, shkronja “P”, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, si dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Elsa Toska, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, i cili ka kërkuar rrëzimin pjesërisht të kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Në datën 1.9.2016, patrulla e shërbimeve të rendit ka raportuar se një person i moshës rreth 25 vjeç është ngjitur në zyrat e kompanive ajrore në brendësi të terminalit të aeroportit “Nënë Tereza”, Rinas dhe më pas është hedhur nga një distancë prej rreth 8 metrash. Pavarësisht ndihmës së parë mjekësore nga mjeku i aeroportit, ai nuk ka mundur t’u mbijetojë plagëve të marra dhe ka ndërruar jetë në spital. Personi i hedhur është identifikuar si shtetasi J. K., i biri i shtetasit Shaban Kapllani (*kërkuari*).

2. Mbi bazën e materialeve të referuara për ngjarjen nga Policia Gjyqësore e Komisarariatit të Policisë për Kufirin dhe Migracionin, aeroporti “Nënë Tereza”, Rinas, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë (*Prokuroria e Tiranës*) ka regjistruar procedimin penal nr. 8543 për veprën penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, të parashikuar nga neni 99 i Kodit Penal (*KP*). Në përfundim të hetimeve, bazuar në nenin 328, pika 1, shkronja “b”, të Kodit të Procedurës Penale (*KPP*), sipas përmbajtjes së kohës, me vendimin e datës 12.6.2017, Prokuroria e Tiranës ka vendosur pushimin

e procedimit penal, për shkak të mosplotësimit të elementeve të figurës së veprës penale të parashikuar nga neni 99 i KP-së.

3. Duke mos qenë dakord me këtë vendim, kërkuesi i është drejtuar me kërkesë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për kundërshtimin e vendimit të prokurorisë për pushimin e procedimit penal, duke pretenduar, ndër të tjera, se forcat e rendit dhe sigurisë të Policisë së Shtetit dhe policia private e aeroportit nuk kanë marrë masa për të penguar ngjarjen, si dhe organi i prokurorisë nuk ka kryer hetimet e nevojshme për përcaktimin e rrethanave të saj dhe ka hetuar për veprën e gabuar penale. Me vendimin nr. 1195 akti, datë 15.12.2017, gjykata ka vendosur rrëzimin e kërkesës, si të papabazuar në ligj e në prova, duke lënë në fuqi vendimin e prokurorisë.

4. Ndaj vendimit të gjykatës së rrethit kërkuesi ka ushtruar ankim, për të cilin Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 183, datë 1.2.2018, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së rrethit, ndërsa për rekursin e kërkuesit Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, ka vendosur mospranimin.

5. Në datën 20.12.2023, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual, i cili, pas plotësimit sipas parashikimeve të nenit 27, të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 29.12.2023.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

6. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar se janë cenuar:

6.1 *E drejta e jetës*, e garantuar nga neni 21 i Kushtetutës, pasi:

6.1.1 Nga ngjitja e të birit sipër zyrave të kompanive ajrore në brendësi të aeroportit dhe deri në hedhjen e tij, Policia e Shtetit dhe punonjësit e sigurisë nuk kanë ndërmarrë asnjë veprim për parandalimin e ngjarjes ose që pasojat të ishin më të lehta.

6.1.2 Organi i ndjekjes penale nuk ka kryer hetime efektive në drejtim të zbardhjes së rrethanave të ngjarjes ku ka gjetur vdekjen e biri. Kështu, në gjykim ai ka kërkuar të kryhen një sërë veprimesh hetimore në lidhje me përcaktimin e organeve përgjegjëse që kishin detyrimin për sigurimin e jetës së të birit e të veprimeve të kryera nga ana e tyre, pyetjen e personave të tjerë në detyrë, kryerjen e hetimeve për lëvizjet e të birit nga momenti i mbërritjes së avionit deri në çastin e hedhjes së tij, sqarimin e pasaktësive në raportet e shërbimit të mbajtura ditën e ngjarjes, kryerjen e një ekspertimi të plotë teknik-sinjalistik, si dhe marrjen e provave të tjera për përcaktimin e rrethanave të ngjarjes. Pretendimet e tij për mosveprimet e kryera nga prokuroria nuk janë marrë parasysh nga gjykata. Po kështu, organi i prokurorisë ka hetuar për veprën penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, ndërkohë që në rastin konkret nuk bëhet fjalë për këtë vepër penale, sipas përcaktimit të KP-së, por për veprën penale “Shpërdorimi i detyrës”, të parashikuar nga neni 248 i këtij kodi, me pasojë vdekjen e personit.

6.2 *E drejta për proces të rregullt ligjor*, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të:

6.2.1 *Së drejtës së aksesit*, pasi ai nuk është njoftuar për datën e shqyrtimit të çështjes nga Gjykata e Apelit Tiranë. Njoftimi që i është dërguar nga kjo gjykatë është kthyer nga shërbimi postar me shënimin “Adresë e paplotë”, ndonëse adresa ka qenë e saktë dhe në të ka qenë shënuar edhe numri i tij i telefonit. Në kushtet e mosmarrjes së njoftimit, gjykata e apelit kishte detyrimin të zbatonte dispozitat procedurale për njoftimin e tij me shpallje, çka nuk është bërë.

6.2.2 *Standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi gjykatat nuk u kanë dhënë përgjigje pretendimeve të tij.

6.2.2.1 Gjykata e apelit ka arsyetuar vetëm për disa nga shkaqet e ankimit, ndërsa një prej shkaqeve për të cilat ajo arsyeton nuk është ngritur prej tij. Konkretisht, ai nuk ka vënë në diskutim veprimet e të birit në aeroport, pasi ka ardhur nga Gjermania. Ndërkohë, kjo gjykatë nuk ka arsyetuar se pse ka vlerësuar të drejtë vendimin e prokurorisë. Arsyetimi i vendimit të saj përmblidhet në 3 rreshta.

6.2.2.2 Vendimi i Gjykatës së Lartë është i paarsyetuar. Kjo gjykatë e ka vlerësuar të parëndësishëm mosnjoftimin e tij për gjykimin e çështjes në gjykatën e apelit, me arsyetimin se

gjykimi zhvillohet në dhomën e këshillimit dhe se pretendimet e tij janë parashtruar në ankim. KPP-ja nuk përmban asnjë dispozitë që përcakton se palët nuk njoftohen për gjykimet në apel në dhomën e këshillimit. Po kështu, ajo ka arsyetuar se vendimi unifikues i saj nr. 2, datë 20.6.2013, nuk merret në konsideratë kur gjykata e apelit gjykon në dhomën e këshillimit, ndërkohë që zbatimi i vendimeve unifikuese përbën detyrim ligjor. Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar në lidhje me pretendimet e tij për vendimin e gjykatës së rrethit, dhe se gjykata e apelit nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të ngritura në ankim. Pavarësisht shkaqeve të ngritura për shkelje të rënda procedurale me pavlefshmëri të vendimit, siç është mosnjoftimi i tij, Gjykata e Lartë ka arsyetuar se rekursi nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 472 i KPP-së.

7. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar:

7.1 Kërkesa nuk është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor nga konstatimi i cenimit, sipas përcaktimit të nenit 71/a, të ligjit nr. 8577/2000. Vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë mban datën 3.7.2023, ndërsa sipas shënimit në kopjen e vendimit rezulton se ai është tërhequr nga kërkuuesi në datën 14.12.2023. Një shënim i tillë nuk vërteton datën e marrjes dijeni efektivisht nga kërkuuesi për këtë vendim.

7.2 Pretendimet e kërkuarit për cenimin e *së drejtës së jetës* së djalit të tij janë të pabazuara, pasi nga ana e organit të prokurorisë janë kryer të gjitha veprimet e nevojshme në drejtim të garantimit të kësaj të drejte. Për sa i përket aspektit substancial të kësaj të drejte, strukturat policore nuk kishin dijeni se viktima kishte probleme të shëndetit mendor që do ta çonin në vetëvrasje, çka do të sillte detyrimin pozitiv për marrjen e masave parandaluese. Në momentin e konstatimit të rrezikut, reagimi i këtyre strukturave ka qenë në përputhje me situatën. Po kështu, ka rezultuar e provuar se nuk bëhej fjalë për kryerjen ose moskryerjen me dashje të veprimeve në kundërshtim me ligjin, të tilla që përbëjnë mospërmbushje të rregullt të detyrës nga personi që ushtron funksione publike, sipas nenit 248 të KP-së. Në aspektin procedural është bërë regjistrimi i veprës penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, është ekzaminuar vendi i ngjarjes, janë marrë prova, është ekzaminuar trupi i të ndjerit, është ndërtuar itinerari i mundshëm i lëvizjeve të tij, janë ekzaminuar sendet e tij personale dhe mënyra se si janë gjetur, janë marrë pamje fotografike dhe filmike, janë pyetur dëshmitarë, është pyetur personeli i trupës policore dhe i ruajtjes së aeroportit, janë analizuar veprimet e tyre, si dhe është marrë informacion për ta nga strukturat përkatëse. Në përfundim të hetimeve është arritur në konkluzionin se ngjarja ka ndodhur si rezultat i veprimeve të kryera nga viktima.

7.3 Pretendimi i kërkuarit për cenimin e *së drejtës së aksesit*, si rrjedhojë e mosnjoftimit të tij për datën e shqyrtimit të çështjes nga Gjykata e Apelit Tiranë, është i bazuar. Pavarësisht se sipas nenit 329, pika 7, të KPP-së ankimi ndaj vendimit të prokurorisë për pushimin e çështjes shqyrtohet nga gjykata e apelit në dhomën e këshillimit, me qëllim garantimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, kjo gjykatë duhej të sigurohej që kërkuuesi kishte marrë dijeni për datën e zhvillimit të gjykimin.

7.4 Pretendimet e kërkuarit për cenimin e *standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor* janë të pabazuara, pasi si prokuroria, ashtu edhe gjykatat kanë arsyetuar në mënyrë shteruese për pretendimet e tij, duke konkluduar se hetimet kanë qenë të plota dhe vërtetojnë jo vetëm mungesën e elementeve të veprës penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, por edhe të veprës penale “Shpërdorimi i detyrës”, si vepra të mundshme që kanë përcaktuar kuadrin e hetimit.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitetin e kërkuarit

8. Çështja e legjitimitetit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a, të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike

efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

9. Në jurisprudencën e saj për çështje të mbrojtjes së të drejtës së jetës, të garantuar nga neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), Gjykata ka legjitimuar në paraqitjen e ankimit kushtetues individual familjarët e afërm të viktimës, për shkak të interesit të tyre të drejtpërdrejtë në çështje të kësaj natyre (*shih vendimin nr. 42, datë 29.5.2024, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata vëren se kërkuksi është babai i viktimës, J. K. Si familjar i afërm i këtij të fundit, ai legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të shkronjës “P”, të pikës 1, të nenit 131 dhe shkronjës “I”, të pikës 1, të nenit 134, të Kushtetutës, pasi ka interes në çështjen e parashtruar si viktimë jo e drejtpërdrejtë e shkeljeve të pretenduara gjatë procesit gjyqësor në lidhje me vendimin e Prokurorisë së Tiranës për pushimin e procedimit penal.

10. Gjykata çmon se kërkuksi ka plotësuar edhe kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, pasi ka shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta, ndaj nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tij kushtetuese përveç paraqitjes së ankimit kushtetues individual.

11. Në lidhje me legjitimimin *ratione temporis*, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, afati për paraqitjen e ankimit kushtetues individual është 4 muaj nga konstatimi i cenimit të së drejtës.

12. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se vënia në dispozicion të palëve e vendimeve të gjykatës ua bën të njohura atyre arsyet e vendimmarrjes, duke u dhënë mundësinë të ankohen nëse e shohin të arsyeshme. Për rrjedhojë, si datë e fillimit të afatit ligjor për paraqitjen e ankimit kushtetues individual, që i korrespondon momentit të konstatimit të cenimit, në kuptim të nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, është data e marrjes dijeni efektivisht për vendimin gjyqësor të marrë në ushtrim të mjetit të fundit ankimor. Si rregull, kjo datë është ajo e shpalljes së vendimit gjyqësor të arsyetuar në prani të palës, kurse kur vendimi gjyqësor nuk shpallet i arsyetuar ose kur pala nuk është e pranishme, data e marrjes dijeni konsiderohet ajo e njoftimit shkresor ose elektronik të tij. Në rastin kur ankimi ka të bëjë me një vendim të Gjykatës së Lartë, data e marrjes dijeni konsiderohet data në të cilën vendimi i arsyetuar bëhet i disponueshëm për palët përmes depozitimit të tij në sekretarinë gjyqësore dhe publikimit në faqen zyrtare ose njoftimit elektronik të tij, në rast se palët kanë lënë të dhënat elektronike të kontaktit (*shih vendimet nr. 36, datë 30.4.2024; nr. 42, datë 19.9.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuksi ka kundërshtuar pushimin e procedimit penal nga Prokuroria e Tiranës, për të cilin është ankuar edhe në gjykatat e zakonshme, proces i cili ka përfunduar me vendimin nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, ndërsa ankimi kushtetues individual është depozituar në datën 20.12.2023. Sipas informacionit të vënë në dispozicion të Gjykatës me shkresën nr. 240/1 prot., datë 22.1.2024, të kancelarit të Gjykatës së Lartë, rezulton se vendimi i kundërshtuar i kësaj të fundit është bërë i disponueshëm për palët në datën 25.9.2023. Në këto kushte, në përgjigje edhe të prapësimit të ngritur në këtë drejtim nga Prokuroria e Përgjithshme, Gjykata çmon se kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor, ndaj kërkuksi legjitimohet edhe *ratione temporis*.

14. Për sa i përket legjitimitit *ratione materiae*, në ankimin kushtetues individual kërkuksi ka pretenduar cenimin e së drejtës së jetës, si dhe të së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të së drejtës së aksesit e të standardit të arsyetimit të vendimit, pretendime të cilat, *prima facie*, përfshihen në juridiksionin kushtetues. Duke pasur parasysh thelbin e tyre, Gjykata vlerëson t'i trajtojë ato së bashku në drejtim të së drejtës së jetës, të garantuar nga neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së. Po kështu, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuksit në lidhje me këtë të drejtë ngrihen si në kuadër të aspektit substancial të saj, për shkak të mosndërmarrjes nga ana e autoriteteve shtetërore të veprimeve për garantimin e së drejtës së jetës së të birit e mospërcaktimit të saktë të veprës penale të kryer, ashtu edhe në kuadër të aspektit procedural, si rrjedhojë e moskryerjes së hetimeve efektive për zbardhjen e rrethanave të ngjarjes dhe mosnjoftimit të tij për

gjykimin në gjykatën e apelit. Në kushtet kur e drejta e jetës në aspektin substancial qëndron e pavarur nga aspekti procedural i saj, në vijim Gjykata çmon t'i analizojë pretendimet e kërkuarit për cenimin e kësaj të drejte në të dyja këto aspekte.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e së drejtës së jetës

B.1.1 Për aspektin substancial

15. Kërkuari ka pretenduar cenimin e së drejtës së të birit për jetën, për shkak se nga momenti i ngjitjes së të birit sipër zyrave të kompanive ajrore në brendësi të aeroportit dhe deri në momentin e hedhjes së tij, Policia e Shtetit dhe punonjësit e sigurisë nuk kanë ndërmarrë asnjë veprim për parandalimin e ngjarjes ose që pasojat të ishin më të lehta. Sipas tij, organi i prokurorisë ka hetuar për kryerjen e veprës penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, ndërkohë që në rastin konkret nuk bëhet fjalë për këtë veprë penale, sipas përcaktimit të KP-së, por për veprën penale “Shpërdorimi i detyrës”, të parashikuar nga neni 248 i këtij kodi, me pasojë vdekjen e personit. Pretendimeve të tij në këtë drejtim nuk u është dhënë përgjigje as nga gjykatat.

16. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se pretendimet e kërkuarit për cenimin e së drejtës së jetës së djalit të tij janë të pabazuara, pasi nga ana e organit të prokurorisë janë kryer të gjitha veprimet e nevojshme në drejtim të garantimit të kësaj të drejte. Strukturat policore nuk kishin dijeni se viktimat kishin probleme të shëndetit mendor që do ta çonin në vetëvrasje, çka do të sillte detyrimin e tyre pozitiv për marrjen e masave parandaluese. Në momentin e konstatimit të rrezikut, reagimi i këtyre strukturave ka qenë në përputhje me situatën. Po kështu, ka rezultuar e provuar se nuk bëhej fjalë për kryerjen ose moskryerjen me dashje të veprimeve në kundërshtim me ligjin, të tilla që përbëjnë mospërmbytje të rregullt të detyrës nga personi që ushtron funksione publike, sipas nenit 248 të KP-së. Si prokuroria, ashtu edhe gjykatat kanë arsyetuar në mënyrë shteruese për pretendimet e kërkuarit, duke konkluduar se hetimet kanë qenë të plota dhe vërtetojnë jo vetëm mungesën e elementeve të veprës penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, por edhe të veprës penale “Shpërdorimi i detyrës”.

17. Neni 21 i Kushtetutës parashikon se jeta e personit mbrohet me ligj. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se kjo e drejtë qëndron në themel të të gjitha të drejtave dhe mohimi i saj sjell edhe eliminimin e të drejtave të tjera njerëzore. Sipas Gjykatës, jeta njerëzore, duke u konsideruar e tillë që nga fillimi i saj, bëhet një vlerë mbi të gjitha vlerat e tjera që mbrohet nga Kushtetuta. Ky është edhe qëllimi i Kushtetutës sonë, i cili del që në Preambulën e saj, si dhe në mjaft dispozita të tjera (*shih vendimet nr. 42, datë 29.5.2024; nr. 65, datë 10.12.1999, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Sipas Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), neni 2 i KEDNJ-së vendos mbi shtetet detyrimin për marrjen e masave operacionale për mbrojtjen e individit jo vetëm nga persona të tjerë, por edhe nga vetvetja dhe mosmarrja prej tyre e masave, brenda pushtetit që organet ligjzbatuese ushtrojnë për shmangien e një rreziku të tillë, kur ato kanë dijeni ose duhet të kenë dijeni për kryerjen e vetëvrasjes, cenon nenin 2 të KEDNJ-së (*shih Vasilca kundër Republikës së Moldavisë, datë 11.2.2014, § 28; Mikayil Mammadov kundër Azerbajxhanit, datë 17.12.2009, §§ 99 dhe 116*).

19. Po sipas GJEDNJ-së, në situata ku individit kërcënon të marrë jetën e tij në prani të përfaqësuesve të autoriteteve ligjzbatuese, këto të fundit duhet të trajtojnë një kërcënim të tillë me seriozitetin më të madh, si një rrezik imediat për jetën e individit, pavarësisht se sa i papritur mund të jetë kërcënimi. Detyrimi pozitiv i përcaktuar në nenin 2 të KEDNJ-së kërkon ndërmarrjen e masave për të parandaluar materializimin e kërcënimit përmes mjeteve të arsyeshme dhe të mundshme në varësi të rrethanave (*shih Mikayil Mammadov kundër Azerbajxhanit, datë 17.12.2009, §§ 111 dhe 115*). Megjithatë, duke pasur parasysh vështirësitë e qenësishme në policimin e shoqërisë, paparashikueshmërinë e sjelljes njerëzore dhe zgjedhjet operacionale që duhen bërë në drejtim të prioriteteve dhe burimeve, objekti i detyrimit pozitiv për të marrë masa operacionale dhe parandaluese duhet të interpretohet në një mënyrë që nuk vendos barrë të pamundur dhe disproporcionale mbi autoritetet. Në këtë kuptim, jo çdo pretendim për cenimin e së drejtës së

jetës kërkon marrje të masave operative për parandalimin e materializimit të rrezikut të vetëvrasjes (*shih Renolde kundër Francës, datë 16.8.2008, § 81*).

20. Nën dritën e standardeve të mësipërme, Gjykata çmon të vlerësojë nëse aeroporti “Nënë Tereza” përfshihet në zonat ku ruajtja e rendit dhe sigurisë i nënshtrohen mbikëqyrjes së posaçme të organeve ligjzbatuese dhe nëse këto organe kishin mundësi të parashikonin ardhjen e pasojës, me qëllim marrjen e masave parandaluese për shmangien e saj, pra nëse në rastin e kërkesit plotësohen kriteret e parashikueshmërisë dhe parandalimit të pasojës, si detyrime që rrjedhin në kuadër të garantimit të aspektit substancial të nenit 21 të Kushtetutës dhe nenit 2 të KEDNJ-së.

21. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se në datën kur ka ndodhur ngjarja, çështjet e sigurimit dhe sigurisë së aeroportit “Nënë Tereza”, Rinas rregulloheshin përmes marrëveshjes së koncesionit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe shoqërisë koncesionare “Tirana Airport Partners” sh.p.k. “Për ndërtimin, vënien në punë, operimin dhe mirëmbajtjen e aeroportit ndërkombëtar “Nënë Tereza”, Tiranë dhe për dhënien e disa stimuljeve kësaj shoqërie koncesionare”, të miratuar me ligjin nr. 9312, datë 11.11.2004. Sipas kësaj marrëveshjeje, shoqëria koncesionare do të jetë përgjegjëse për sigurinë në zonën e koncesionit, ku përfshihet rruga rrethuese e aeroportit dhe perimetri i rrethimit të sigurisë së aeroportit, në varësi të konfirmimit me shkrim nga organi shtetëror i autorizuar (*Ministria e Transportit dhe Telekomunikacionit në kohën e lidhjes së marrëveshjes*). Mbi bazën e këtij konfirmimi dhe sipas përcaktimeve në shtojcat e marrëveshjes koncesionare, në përputhje me procedurat dhe funksionet e saj, të cilat në kuadër të ruajtjes dhe sigurisë së aeroportit janë përcaktuar në shtojcën 44 të marrëveshjes, shoqëria garanton, ndër të tjera, edhe sistemin e administrimit të ruajtjes së aeroportit.

22. Po kështu, shoqërisë i është njohur e drejta për të nënkontraktuar kryerjen e veprimeve të sigurimit dhe/ose të sigurisë në zonën e koncesionit, në përputhje me kontratën dhe ligjin e zbatueshëm shqiptar. Staf i angazhuar në veprimtaritë e sigurisë dhe sigurimit, si dhe stafi i angazhuar në operacione në anën e aerodromit është objekt i procedurave të posaçme të rekrutimit, të cilat kryhen në përputhje me ligjin e zbatueshëm në Republikën e Shqipërisë dhe konventat (*pika 12*). Nga ana tjetër, sistemi i administrimit të sigurisë në aeroport, i cili duhet të jetë në përputhje me Dok. 9774 të Organizatës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil në lidhje me Manualin e Certifikimit të Aerodromeve, rishikohet vit për vit dhe përditësohet nga shoqëria për të siguruar përmbushjen e standardeve dhe praktikave kombëtare e ndërkombëtare (*shtojca 39*).

23. Në jurisprudencën e saj GJEDNJ-ja ka theksuar se dhënia me koncesion e menaxhimit të shërbimeve publike palëve të treta nuk shmang detyrimin e shtetit për të garantuar të drejtat e parashikuara nga KEDNJ-ja (*shih Di Sarno dhe të tjerë k. Shqipërisë, datë 10.1.2021, § 110*). Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, si dhe kuadrit ligjor në fuqi, Gjykata vëren se aeroporti “Nënë Tereza” përbën një zonë ku organet ligjzbatuese (punonjësit e sigurisë private të aeroportit, sipas marrëveshjes së koncesionit) ushtrojnë mbikëqyrje të veçantë në drejtim të ruajtjes së rendit dhe sigurisë, çka kërkon përmbushjen nga shteti të detyrimeve pozitive në kuadër të nenit 21 të Kushtetutës dhe nenit 2 të KEDNJ-së.

24. Duke pasur parasysh karakteristikat e rastit konkret, si dhe faktin se ngjarja ka ndodhur në ambientet e brendshme të aeroportit, ku përgjegjësia për sigurinë dhe mbrojtjen e të cilit, sipas legjislacionit në fuqi, i përkiste autoriteteve ligjzbatuese private, Gjykata çmon të analizojë veprimet e ndërmarra nga autoritetet e sigurisë së aeroportit në kuadër të garantimit të së drejtës së të birit të kërkesit në aspektin substancial.

25. Nga materialet e dosjes gjyqësore të tërhequr për qëllime të gjykimit kushtetues të çështjes, Gjykata vëren se sipas procesverbaleve të marrjes në pyetje të punonjësve të Policisë së Shtetit dhe të shërbimit të sigurisë private të aeroportit, I. M., S. S., V. K., E. Q., Gj. K. dhe Sh. H., në cilësinë e personave që kanë dijeni për veprën penale, rezulton se shtetasi J. K., i biri i kërkesit, pasi është kthyer nga udhëtimi me avion në shtetin e Gjermanisë, është ngjitur përmes një shkalle të brendshme anësore mbi zyrat e kompanive ajrore të terminalit të aeroportit, ku dhe është pikasur nga punonjësit e Policisë së Shtetit e të shërbimit të sigurisë private të aeroportit, të cilët janë afruar menjëherë në vendngjarje. Në kushtet kur vendi se nga ku J. K. është ngjitur nuk ka qenë i sigurt, ata i kanë kërkuar të qëndronte gjakftohtë, të mos bënte veprime të nxituara dhe se do ta

ndihmonin për çdo gjë që kishte nevojë. Po sipas këtyre procesverbaleve, rezulton se kohëzgjatja e bisedës me J. K. deri në momentin kur ai është hedhur ka qenë pak minuta. Menjëherë pas hedhjes, J. K. është dërguar me urgjencë në spital nga shërbimi mjekësor i aeroportit. Po kështu, sipas procesverbalit të marrjes në pyetje të motrës së viktimës, rezulton se J. K. nuk kishte probleme të shëndetit mendor, por ishte tip i mbyllur me familjen dhe me shoqërinë.

26. Në lidhje me ngjarjen Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vlerësuar se nuk rezultonte që persona konkretë, me veprime ose mosveprime të drejtpërdrejta, me dashje të tërthortë ose nga pakujdesia, të kenë shkaktuar ardhjen e pasojës, hedhjen nga lartësia të shtetasit J. K., dhe më pas vdekjen e tij (*shih faqen 6, të vendimit nr. 1195 akti, datë 15.12.2017, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Ky vendim është vlerësuar i drejtë dhe i bazuar në ligjin material e procedural nga Gjykata e Apelit Tiranë. Edhe sipas kësaj gjykate, nga materialet e çështjes ka rezultuar e provuar plotësisht se nuk bëhej fjalë për kryerje ose moskryerje me dashje të veprimeve në kundërshtim me ligjin, që përbënin mospërmbyshje të rregullt të detyrës nga personi që ushtron funksione publike, në kuptim të nenit 248 të KP-së (*shih faqet 7 dhe 9, të vendimit nr. 183, datë 1.2.2018, të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Ligjshmëria e vendimmarrjeve të këtyre gjykatave është kontrolluar në vijim nga Gjykata e Lartë, e cila i ka vlerësuar ato të drejta, pasi nga qëndrimi i mbajtur dhe arsyetimi i vendimeve të gjykatave më të ulëta nuk rezultonin elemente të veprës penale “Shpërdorimi i detyrës” nga ana e punonjësve të aeroportit “Nënë Tereza” (*shih faqen 9, paragrafi 8, të vendimit nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

27. Në analizë të vendimeve të mësipërme, Gjykata vlerëson se, ndryshe nga sa kërkuesi pretendon, në përmbyshje të detyrimeve pozitive që neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së vendosin ndaj shtetit, autoritetet ligjzbatuese kanë marrë masa për garantimin e aspektit substancial të së drejtës së jetës së djalit të kërkuesit. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se në rastin konkret nuk evidentohet se punonjësit e sigurisë private të aeroportit mund të parashikonin qëllimet e J. K. pas hipjes së tij sipër zyrave të kompanisë ajrore të aeroportit, ndaj nuk mund të përcaktonin rrezikun real e të menjëhershëm që i shkaktohej jetës së tij. Sapo ky rrezik është bërë evident, rezulton se autoritetet e sigurisë së aeroportit kanë ndërmarrë masa operacionale për të parandaluar ardhjen e pasojës. Kështu, me të marrë njoftimin, ata janë paraqitur menjëherë në vendngjarje, janë përpjekur të hyjnë në bisedime me J.K. dhe pas hedhjes së tij e kanë dërguar me urgjencë në spital. Në këtë këndvështrim, nga ana e punonjësve të policisë private të aeroportit nuk rezultojnë veprime ose mosveprime të kryera në kundërshtim me detyrimet që neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së vendosin në lidhje me situatat kur një individ kërcënon të vetëvritet në sy ose në prani të tyre dhe nuk rezulton që ata të kenë shfaqur neglizhencë në drejtim të garantimit të së drejtës së J. K. për jetën.

28. Po kështu, Gjykata çmon se gjykatat e zakonshme kanë argumentuar mjaftueshëm qëndrimet e mbajtura në vendimet e tyre në kuadër të aspektit substancial të kësaj të drejte, ndaj vlerëson se pretendimet e kërkuesit për cenimin e nenit 21 të Kushtetutës, si rrjedhojë e mosmarrjes nga forcat e sigurisë dhe sigurimit të aeroportit të masave për shmangien e vetëvrasjes së të birit, janë të pabazuara.

29. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se në rastin konkret nuk rezultojnë shkelje të aspektit substancial të nenit 21 të Kushtetutës nga autoritetet ligjzbatuese që operonin për mbrojtjen e rendit dhe sigurisë së aeroportit “Nënë Tereza”.

B.1.2 Për aspektin procedural

B.1.2.1 Për kryerjen e hetimeve efektive për zbulimin e rrethanave të ngjarjes

30. Kërkuesi ka pretenduar se Prokuroria e Tiranës nuk ka kryer hetime efektive për zbulimin e rrethanave të ngjarjes ku ka gjetur vdekjen e biri. Ai ka kërkuar nga kjo prokurori kryerjen e një sërë veprimeve shtesë, kërkesa të cilat nuk janë marrë parasysh dhe pretendimet e tij në këtë drejtim nuk janë marrë parasysh as nga gjykatat.

31. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se nga ana e Prokurorisë së Tiranës është bërë regjistrimi i veprës penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, si dhe janë kryer hetimet e nevojshme për zbardhjen e rrethanave të ngjarjes, në përfundim të të cilave është arritur në konkluzionin se ngjarja ka ndodhur si rezultat i veprimeve të kryera nga viktimat.

32. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se nuk është detyrë e saj të përcaktojë faktet dhe fajësinë e autorëve të veprës penale dhe as të interpretojë ligjin penal, detyrë e cila i përket prokurorisë dhe gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në këtë kuptim, duke pasur parasysh edhe parimin e subsidiaritetit, për të vlerësuar respektimin e së drejtës kushtetuese të jetës, Gjykata analizon nëse hetimet nga organi i ndjekjes penale kanë qenë efektive, pra nëse ato kanë qenë të përshtatshme, të plota, të paanshme, të kujdesshme dhe kanë ndjekur një linjë të qartë në funksion të zbulimit të rrethanave të ngjarjes dhe identifikimit të autorëve të saj (*shih vendimin nr. 42, datë 29.5.2024, të Gjykatës Kushtetuese*). Prandaj, në vijim, Gjykata do të analizojë nëse këto standarde përmbushen në çështjen në shqyrtim.

33. Në rastin konkret, në kuadër të masave për garantimin e aspektit procedural të nenit 21 të Kushtetutës dhe nenit 2 të KEDNJ-së, Gjykata vëren se në lidhje me ngjarjen Prokuroria e Tiranës ka regjistruar procedimin penal nr. 8543, të vitit 2016, për veprën penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”, të parashikuar nga neni 99 i KP-së. Sipas këtij neni: *“Shkaktimi i vetëvrasjes ose i tentativës së vetëvrasjes së një personi, si rrjedhojë e trajtimit të keq sistematik ose nga sjellje të tjera sistematike që prekin rëndë dinjitetin, të kryera nga personi që e ka në varësi apo nga personi me të cilin ka marrëdhënie familjare ose bashkëjetese, dënohet me burgim nga 3 deri në 7 vjet.”*. Po kështu, për qëllime të zbardhjes së rrethanave të ngjarjes, nga ana e organit të prokurorisë janë kryer veprime hetimore të tilla, si: këqyrja e vendit të ngjarjes përmes fotografimit të ambienteve të terminalit, këqyrja e kufomës, pyetja e punonjësve të Policisë së Shtetit I. M. dhe S. S., pyetja e punonjësve të kompanisë private ICTS Albania V. K., E. Q., Gj. K. dhe Sh. H., pyetja në datat 3.9.2016 dhe 24.2.2017, e motrës së viktimës, shtetases L. K., kryerja e ekspertimit mjekoligjor të viktimës, kryerja e ekspertimit biologjik të gjakut të viktimës, ekspertimi teknik i pamjeve filmike të momentit të ngjarjes dhe kontrolli i çantës së viktimës. Në përfundim të vlerësimit të fakteve dhe provave, Prokuroria e Tiranës ka vendosur pushimin e procedimit penal, duke vlerësuar se nuk plotësoheshin elementet e figurës penale të parashikuar nga neni 99 i KP-së.

34. Në kërkesën drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për kundërshtimin e vendimit të prokurorisë për pushimin e çështjes, kërkuesi ka pretenduar, ndër të tjera, se organi i ndjekjes penale nuk kishte kryer një hetim të plotë dhe të gjithanshëm, pasi nuk kishte hetuar për masat e sigurisë së aeroportit, në kushtet kur edhe nga eksperti kishte deklaruar se nuk mund të përcaktohej nëse veprimet e personelit dhe policisë së aeroportit ishin në përputhje me detyrat e tyre funksionale; nuk kishte hetuar në lidhje me personat me të cilët kërkuesi kishte udhëtuar në avion gjatë kthimit nga shteti gjerman; akti i ekspertimit ishte bazuar vetëm në kamerën nr. 13 të aeroportit, ndërkohë që në ambientet e aeroportit kishte dhe shumë kamera të tjera që mund të paraqisnin fushëpamje të ndryshme; si dhe nuk ishte hetuar mbi masat e sigurisë teknike të portës përmes së cilës viktimë ishte ngjitur në tarracë.

35. Në lidhje me pretendimet e kërkuetit, në vendimin për çështjen Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka konstatuar se për qëllime të hetimit penal Prokuroria e Tiranës ka kryer një sërë veprimesh procedurale, të tilla si: këqyrja e vendit të ngjarjes e shoqëruar me tabelë fotografike; këqyrja e viktimës; pyetja e personave që kanë dijeni për rrethana të hetimit; kryerja e ekspertimit mjeko-ligjor; kryerja e ekspertimit biologjik; kontrolli i valixhes së udhëtimit të viktimës; ekspertimi teknik-sinjalistik i CD-së me pamjet filmike të ngjarjes; marrja e informacionit nga Drejtoria e Shërbimit të Çështjeve të Brendshme dhe Ankesave nëse në ngjarje janë implikuar punonjës të policisë, si dhe nga Komisariati i Policisë për Kufirin dhe Migracionin, aeroporti “Nënë Tereza”, nëse vendi nga ku është ngjitur viktimë ruhej me personel të posaçëm sigurisë. Në përfundim të shqyrtimit gjyqësor të çështjes, gjykata ka vlerësuar të drejtë vendimin e prokurorisë për pushimin e procedimit penal, me argumentin se nga ana e prokurorisë janë kryer të gjitha veprimet e nevojshme hetimore në lidhje me ngjarjen dhe se në vendimin e këtij organi për pushimin e çështjes janë dhënë përgjigje, duke sqaruar me detaje veprimet ose mosveprimet e kryera. Hetimi ka qenë i plotë e i gjithanshëm dhe organi i prokurorisë ka vepruar në konformitet të plotë me ligjin (*shih faqet 7–9, të vendimit nr. 1195 akti, datë 15.12.2017, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*).

36. Në ankimin ndaj vendimit të gjykatës së rrethit, krahas pretendimeve të ngritura në kërkesën drejtuar kësaj gjykate, kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, se nga ana e prokurorisë duhej të

kryheshin hetime më të thelluara për të përcaktuar nëse pasoja ka ardhur si rezultat i kryerjes së veprës penale “Shpërdorimi i detyrës”, të parashikuar nga neni 248 i KP-së.

37. Gjykata e Apelit Tiranë ka vlerësuar se nga ana e prokurorisë janë kryer hetime të gjithanshme dhe vendimi është marrë në përfundim të rezultateve të hetimit. Sipas saj, në rastin konkret ekzistonte një nga shkaqet e përcaktuara në nenin 328 të KPP-së për pushimin e akuzës dhe gjykata e rrethit kishte arsyetuar në mënyrë të plotë në lidhje me vendimin e prokurorisë. Për sa u përket pretendimeve të kërkuarit për kryerjen e veprës penale “Shpërdorimi i detyrës”, gjykata e apelit ka vlerësuar se në rastin konkret nuk ndodhej përpara kryerjes ose moskryerjes me dashje të veprimeve në kundërshtim me ligjin, që përbënin mospërmbyshje të rregullt të detyrës nga personi që ushtron funksione publike. Për rrjedhojë, vendimi i gjykatës së rrethit ishte i drejtë dhe duhej të lihej në fuqi (*shih faqet 8–9 të vendimit nr. 183, datë 1.2.2018, të Gjykatës së Apelit Tiranë*).

38. Krahas pretendimeve të ngritura në gjykatën e rrethit dhe atë të apelit në lidhje me moskryerjen e hetimeve të gjithanshme nga ana e prokurorisë, në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë kërkuar ka paraqitur edhe dy pretendime: i. Gjykata e Apelit Tiranë nuk ka bërë njoftimin e tij me shpallje për datën dhe orën e gjykimit të çështjes; ii. cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, për shkak se vendimet e gjykatës së rrethit dhe të apelit ishin të paarsyetuara.

39. Gjykata e Lartë ka vlerësuar se asnjë prej pretendimeve të kërkuarit nuk u referohej shkaqeve të parashikuara nga neni 432 i KPP-së. Sipas kësaj gjykate, pretendimet e tij në lidhje me hetimet e kryera nga prokuroria ishin marrë në shqyrtim nga gjykatat më të ulëta, të cilat kishin dhënë përgjigje të arsyetuar në lidhje me to, duke vlerësuar se pretendimet për hetime shtesë ishin të pabazuara, pasi organi i akuzës kishte kryer një hetim të plotë dhe të gjithanshëm dhe nga hetimi kishte rezultuar se fakti nuk përbënte vepër penale. Po kështu, edhe pretendimi i kërkuarit se prokuroria nuk kishte hetuar në drejtim të kryerjes së veprës penale “Shpërdorimi i detyrës” nga ana e punonjësve të aeroportit nuk ishte i bazuar, pasi nga vendimet e gjykatave rezultonte se nuk ekzistonin elemente të kësaj vepre penale (*shih faqen 9, paragrafët 17–18, të vendimit nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

40. Në lidhje me pretendimin për mungesën e njoftimit për gjykimin në apel, Gjykata e Lartë ka arsyetuar se përmes fletëthirrjes kërkuar është njoftuar në adresën e lënë prej tij për gjykimin e çështjes nga gjykata e apelit në dhomë këshillimi. Ndonëse njoftimi është kthyer nga posta me shënimin “Adresë e pasaktë”, ai ka pasur pritshmëri për datën dhe orën e gjykimit të çështjes, pasi sipas nenit 329, pika 7, të KPP-së ankimi ndaj vendimit të prokurorit për pushimin e procedimit penal shqyrtohet nga gjykata e apelit në dhomë këshillimi brenda 15 ditëve nga data e marrjes së akteve. Po kështu, ankimi ndaj vendimit të gjykatës së rrethit është ushtruar nga kërkuar, duke iu dhënë mundësi të paraqesë pretendimet e tij (*shih faqet 9–10, paragrafi 19, të vendimit nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

41. Për sa u përket pretendimeve të kërkuarit për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor nga gjykata e rrethit dhe ajo e apelit, Gjykata e Lartë i ka gjetur ato të pabazuara, pasi, në kundërshtim nga sa kërkuar pretendonte, gjykatat kishin dhënë përgjigje për pretendimet e ngritura prej tij (*shih faqet 10–11, paragrafët 24–25, të vendimit nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

42. Në analizë të masave të ndërmarra nga organi i ndjekjes penale për qëllime të përmbyshjes së detyrimeve që përcakton aspekti procedural i nenit 21 të Kushtetutës dhe nenit 2 të KEDNJ-së, vendimit të këtij organi për pushimin e procedimit penal, si dhe vendimeve të gjykatave të zakonshme, Gjykata vlerëson se, në përputhje me detyrimet e përcaktuara nga Kushtetuta dhe KEDNJ-ja për qëllime të garantimit të aspektit procedural të së drejtës së jetës së J. K., qasja e mbajtur nga organi i prokurorisë nuk rezultoi të mos ketë pasur një linjë të qartë hetimi në lidhje me ngjarjen për qëllime të përcaktimit të shkaqeve që kanë çuar J. K. në vetëvrasje dhe procesi hetimor, në tërësinë e tij, nuk rezultoi në cenim të garancive procedurale që parashikojnë neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së. Organi i ndjekjes penale ka vendosur pushimin e procedimit penal, për shkak se nuk ka rezultuar që persona konkretë, me veprime ose mosveprime të drejtpërdrejta, me dashje të tërthortë ose nga pakujdesia të kenë shkaktuar ose lejuar, në kundërshtim me detyrën, ardhjen e pasojës, hedhjen nga lartësia të shtetasit J. K.

43. Po kështu, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuessit në këtë drejtim janë marrë në shqyrtim nga gjykatat e zakonshme, të cilat i kanë analizuar ato përkundrejt veprimeve të ndërmarra nga organi i ndjekjes penale, duke dhënë përgjigje të arsyetuar për qëndrimet e mbajtura prej tyre. Në kuadër të këtij vlerësimi, Gjykata çmon se nuk qëndrojnë as pretendimet e kërkuessit për shkeljet procedurale në gjykimin në shkallë të dytë lidhur me njoftimin. Realizimi i njoftimit nuk përbën qëllim në vetvete, por shërben si garanci për ushtrimin e së drejtës së mbrojtjes, si dhe është në funksion të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit në gjykim. Në kushtet kur ankimi ndaj vendimit të gjykatës së rrethit është ushtruar nga kërkuessi, në të cilin ka parashtruar pretendimet e tij, si dhe nuk rezultojnë të jenë paraqitur prapësime në lidhje me të nga ana e prokurorisë, Gjykata çmon se moskryerja e njoftimit me shpallje për datën e gjykimit të çështjes në gjykatën e apelit nuk e ka vënë kërkuessin në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat e tij ose në kushte të pabarabarta me organin e ndjekjes penale. Për më tepër, parashikimet e KPP-së përcaktojnë qartë afatin ligjor brenda të cilit gjykata ka detyrimin për marrjen në shqyrtim të ankimit.

44. Në vlerësim tërësor të rrethanave dhe fakteve, Gjykata arrin në përfundimin se qëndrimet e këtyre gjykatave nuk rezultojnë në cenim të parashikimeve kushtetuese dhe konventore që garantojnë të drejtën e jetës në aspektin procedural.

45. Në kushtet kur, për sa më lart, Gjykata çmoi se prokuroria dhe gjykatat kanë vepruar në përputhje me detyrimet që përcaktojnë Kushtetuta dhe KEDNJ-ja, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuessit për cenimin e së drejtës së jetës së të birit, për shkak të mungesës së hetimeve të plota dhe efektive nga organet e ndjekjes penale, është i pabazuar.

46. Në përmbledhje të sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuessit për cenimin e së drejtës së jetës në aspektin substancial, si rrjedhojë e mosmarrjes nga autoritetet ligjzbatuese të veprimeve për garantimin e së drejtës së jetës së të birit dhe mospërcaktimit të saktë të veprës penale të kryer, si dhe në aspektin procedural, si rrjedhojë e moskryerjes së hetimeve efektive për zbardhjen e rrethanave të ngjarjes dhe mosnjoftimit të tij për datën e gjykimit të çështjes në gjykatën e apelit, janë të pabazuara.

47. Në përfundim, Gjykata çmon se kërkesa nuk është e bazuar, sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj dhe nuk duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 20.6.2024.

Shpallur, më 19.7.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj (kundër)

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Ilir Toska, Sandër Beci, Elsa Toska, Marjana Semini

Anëtar kundër: Sonila Bejtja, Genti Ibrahim

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që i përket kërkuetit Shaban Kapllanaj, me objekt shfuqizimin e vendimeve gjyqësore që kanë vendosur rrëzimin e ankimeve të tij ndaj vendimit të Prokurorisë së Tiranës për pushimin e procedimit penal të nisur në lidhje me ngjarjen ku ka gjetur vdekjen i biri, jemi kundër vendimit të shumicës për rrëzimin e kërkesës, pasi vlerësojmë që ajo duhej të ishte pranuar, për shkak se pretendimet e kërkuetit ishin të bazuara. Në mbështetje të nenit 132, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 72, pika 8, të ligjit nr. 8577/2000, që parashikojnë publikimin e mendimit të pakicës së bashku me vendimin përfundimtar të Gjykatës, parashatrojmë në vijim argumentet që mbështesin qëndrimin tonë kundër.

2. E drejta e çdo personi për jetën garantohet nga neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2, pika 1, i KEDNJ-së. Në jurisprudencën e saj në lidhje me këtë të drejtë Gjykata ka theksuar se jeta njerëzore, duke u konsideruar e tillë që nga fillimi i saj, bëhet një vlerë mbi të gjitha vlerat e tjera që mbrohet nga Kushtetuta. Ky është edhe qëllimi i Kushtetutës sonë, i cili del që në Preambulën e saj, si dhe në mjaft dispozita të tjera (*shih vendimet nr. 42, datë 29.5.2024; nr. 65, datë 10.12.1999, të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Ashtu si edhe shumica ka vënë në dukje në vendim, si dhe siç është elaboruar gjerësisht nga GJEDNJ-ja, kjo e drejtë përmban dy aspekte, aspektin substancial, i cili kërkon marrjen e masave nga autoritetet shtetërore për garantimin e saj, si dhe atë procedural, i cili kërkon kryerjen e hetimeve efektive për zbardhjen e rrethanave që çojnë në cenimin e kësaj të drejte, si dhe ndëshkimin e autorëve. Ndonëse jurisprudenca e Gjykatës nuk është e gjerë për sa i takon trajtimin të aspektit substancial të kësaj të drejte, theksojmë se ajo është elaboruar gjerësisht nga GJEDNJ-ja. Kështu, në kuadër të këtij aspekti, GJEDNJ-ja ka theksuar detyrimin e shtetit për marrjen e masave për miratimin e kuadrit të duhur ligjor dhe administrativ për parandalimin e kryerjes së krimeve kundër personit, e përforcuar kjo përmes ekzistencës së organeve ligjzbatuese që kanë si qëllim parandalimin, frenimin dhe ndëshkimin e cenimit të këtij neni të KEDNJ-së (*shih Makaratzis kundër Greqisë [DHM], datë 20.12.2004, § 57*).

4. Në lidhje me aspektin procedural, në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se për qëllime të garantimit të së drejtës së jetës, organi i ndjekjes penale duhet të kryejë hetime efektive për zbulimin e rrethanave të ngjarjes dhe autorit të saj, të cilat duhet të jenë, ndër të tjera, të plota, të paanshme dhe të kujdesshme. Pavarësisht se nuk përbën detyrim për arritjen e rezultatit, por për përdorimin e mjeteve, çdo mangësi në hetim, e cila rrezikon përcaktimin e rrethanave të çështjes ose personin përgjegjës, cenon standardin e efektivitetit. Kjo do të thotë se ai duhet të jetë në gjendje të vërtetojë faktet dhe, sipas rastit, të arrijë të identifikojë dhe ndëshkojë përgjegjësit. Hetimi merr një rëndësi edhe më të madh kur rezulton vdekja e viktimës, duke pasur parasysh faktin se qëllimi thelbësor i një hetimi të tillë është të sigurojë zbatimin efektiv të ligjeve vendase që mbrojnë të drejtën për jetën (*shih vendimin nr. 42, datë 29.5.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Në jurisprudencën e saj në këtë drejtë, GJEDNJ-ja ka mbajtur qëndrimin se për përcaktimin e shkaqeve që kanë çuar një individ në vetëvrasje, si dhe të personave përgjegjës, shtetet kanë detyrimin për marrjen e provave të nevojshme që hedhin dritë mbi faktet dhe rrethanat e ngjarjes, si dhe të analizimit të tyre në mënyrë objektive, pasi çdo mangësi në hetime për përcaktimin e këtyre shkaqeve rrezikon të jetë në kundërshtim me parashikimet e nenit 2 të KEDNJ-së (*shih S. P. kundër Zvicrës, datë 30.6.2020, §§ 116–121*). Për këtë qëllim, autoritetet hetimore duhet të veprojnë me nismë të tyre që në momentin që çështja u është sjellë në vëmendje (*shih Boychenko kundër Rusisë, datë 12.10.2021, § 97*).

6. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së nuk imponojnë një detyrim për autoritetet hetuese për të përmbushur çdo kërkesë për veprime të caktuara hetimore të bërë nga një i afërm gjatë hetimit (*shih vendimin nr. 42, datë 29.5.2024, të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, sipas GJEDNJ-së, duke mbajtur parasysh edhe realitetin praktik të veprimtarisë hetimore, autoritetet duhet të bëjnë të gjitha përpjekjet e arsyeshme për mbledhjen e menjëhershme të provave, me qëllim shmangien ose minimizimin e çdo rreziku që mosmarrja e tyre mund të shkaktojë në vendosjen përpara përgjegjësisë të personave përgjegjës. Një detyrim i tillë vazhdon të veprojë deri në momentin e qartësimit të natyrës së

përgjegjësisë dhe autoritetet janë të bindura se nuk ka bazë për kryerjen ose vijimin e hetimit penal (shih *Boychenko kundër Rusisë*, datë 12.10.2021, § 97).

7. Po në këtë drejtim, GJEDNJ-ja ka theksuar se edhe mospërmendja e kërkesës së viktimës indirekte për marrjen e disa provave në vendimin e prokurorisë për mosfillimin e procedimit penal dhe mosshqyrtimi prej këtij organi të provave të kërkuara nga viktimë përbën shkelje të detyrimit për hetime efektive, të parashikuara nga neni 2 i KEDNJ-së (shih *Vasilca kundër Republikës së Moldavisë*, datë 11.2.2014, §§ 32–36).

8. Në rastin konkret, në lidhje me garantimin e aspektit substancial të së drejtës së jetës së J.K., shumica, pasi ka analizuar parashikimet ligjore në lidhje me përgjegjësinë e autoriteteve ligjzbatuese të rendit dhe të sigurisë në aeroport, ka mbajtur qëndrimin se punonjësit e sigurisë private të aeroportit nuk mund të parashikojnë qëllimet e të birit të kërkuarit pas hipjes së tij në pjesën sipër zyrave të kompanisë ajrore të aeroportit, ndaj nuk mund të përcaktojnë rrezikun real e të menjëhershëm që i shkaktohej jetës së tij. Po sipas shumicës, autoritetet e sigurisë së aeroportit kanë ndërmarrë masa operacionale për të parandaluar ardhjen e pasojës, ndaj veprimet ose mosveprimet e tyre nuk rezultojnë në kundërshtim me detyrimet që përcaktojnë neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së.

9. Në lidhje me aspektin procedural, shumica i ka vlerësuar të pabazuara pretendimet e kërkuarit për mungesën e hetimeve efektive për zbardhjen e rrethanave të ngjarjes. Sipas shumicës, në rastin konkret, në përputhje me detyrimet e përcaktuara nga Kushtetuta dhe KEDNJ-ja, qasja e mbajtur nga organi i prokurorisë nuk rezulton të mos ketë pasur një linjë të qartë hetimi për ngjarjen dhe pushimi i procedimit penal është vendosur për shkak se nuk ka rezultuar që persona konkretë, me veprime ose mosveprime të drejtpërdrejta, me dashje të tërthortë ose nga pakujdesia, të kenë shkakuar ose lejuar, në kundërshtim me detyrën, ardhjen e pasojës. Po sipas shumicës, procesi hetimor, në tërësinë e tij, nuk rezulton në cenim të garancive procedurale që parashikojnë neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së dhe pretendimet e kërkuarit në këtë drejtim janë marrë në shqyrtim nga gjykatat e zakonshme, të cilat kanë dhënë përgjigje të arsyetuar për qëndrimet e tyre.

10. Në ndryshim nga shumica, ne, gjyqtarët në pakicë, vlerësojmë se hetimet e kryera nga organi i ndjekjes penale nuk kanë qenë efektive, të plota dhe të kujdesshme dhe nga ana e këtij organi nuk rezulton të jenë marrë të gjitha masat e nevojshme për zbardhjen e rrethanave të ngjarjes. Kështu, nga materialet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të gjykimit kushtetues të çështjes, rezulton se në kërkesën drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për kundërshtimin e vendimit të prokurorisë lidhur me pushimin e çështjes, kërkuari ka pretenduar, ndër të tjera, se organi i akuzës nuk ka hetuar në lidhje me personat me të cilët kërkuari kishte udhëtuar në avion gjatë kthimit nga shteti gjerman, ndërsa e bija e kërkuarit dhe njëkohësisht motra e të ndjerit, e marrë në pyetje në cilësinë e personit që kishte dijeni për veprën penale, në lidhje me pyetjen nëse ajo ose familjarët e saj kishin dyshime të mundshme për arsyet që mund ta kenë shtyrë vëllain në vetëvrasje, ka deklaruar se ai komunikonte shpesh në telefon me një person, prej nga mund të dilte arsyeja e vërtetë e vetëvrasjes, ndërsa në lidhje me pyetjen nëse ka pasur probleme mjekësore gjatë jetës së tij, ka deklaruar se ai nuk kishte vuajtur nga ndonjë sëmundje, por ishte tip i mbyllur me familjen dhe shoqërinë.

11. Ashtu siç theksuam edhe më sipër, aspekti procedural i nenit 2 të KEDNJ-së kërkon marrjen e masave për zbardhjen e rrethanave të ngjarjes, me qëllim që hetimet të jenë të plota dhe efektive. Në rastin konkret, ndonëse organi i ndjekjes penale rezulton të ketë marrë disa masa për zbulimin e rrethanave të ngjarjes, nuk rezulton të ketë hetuar për shkaqet ose faktorët që mund të kenë shtyrë të birin e kërkuarit në vetëvrasje, ndonëse qartazi rezulton të jetë vënë në dijeni për mundësinë e ekzistencës së tyre nga motra e të ndjerit. Po kështu, nuk rezulton të jenë pyetur në cilësinë e dëshmitarit familjarët e të ndjerit, me qëllim që të hidhej dritë mbi gjendjen psikologjike të tij përpara dhe pas ngjarjes; nuk rezulton të jetë këqyrur telefoni i viktimës, pavarësisht se e motra ka bërë me dije që prej tij mund të rezultojnë fakte dhe rrethana në lidhje me ngjarjen; nuk rezulton të jenë marrë nga kompanitë telefonike tabulatet e komunikimit të viktimës gjatë asaj periudhe; nuk rezulton të jetë hetuar rreth gjendjes mendore të viktimës për shkaqet e largimit të saj për në Gjermani ose për personat me të cilët mund të jetë takuar atje. Për më tepër, nuk

rezulton të jenë bërë hetime në drejtim të përcaktimit nëse mund të kishte elemente të veprave të tjera penale. Në vendimin e Prokurorisë së Tiranës nuk rezultojnë argumente për mosmarrjen e veprimeve të tilla hetimore.

12. Në këndvështrim të sa më lart, pavarësisht se organi i akuzës nuk ka detyrimin për të marrë në konsideratë çdo kërkesë të të afërmeve të viktimës për kryerjen e veprimeve të caktuara hetimore, në kuadër të detyrimeve që vendos neni 2 i KEDNJ-së, në rastin konkret, vlerësojmë se nga ana e autoriteteve hetimore nuk rezulton të jenë marrë të gjitha provat e nevojshme që do të hidhnin dritë mbi ngjarjen dhe në vendimin për pushimin e procedimit penal nuk rezulton të jenë dhënë arsye për mosveprimin e tyre. Në këtë drejtim, ne, gjyqtarët në pakicë, vlerësojmë se verifikimi i tabulateve dhe i komunikimeve telefonike të të ndjerit përbënte një ndër veprimet bazë hetimore, që mund të kishte çuar edhe në zbardhjen e rrethanave të ngjarjes, duke u përmbushur në këtë mënyrë detyrimi kushtetues që neni 21 i Kushtetutës vendos mbi organet e ndjekjes penale për kryerjen e hetimeve efektive, të plota dhe të përshtatshme. Për më tepër, bazuar edhe në jurisprudencën e GJEDNJ-së (*shih paragrafin 7 më sipër*), në kushtet kur rëndësia e tabulateve dhe komunikimeve telefonike të të ndjerit ishte sjellë në vëmendje të organit të prokurorisë edhe nga motra e të ndjerit, ky organ kishte detyrimin t'i merrte ato në shqyrtim, duke arsyetuar qëndrimin e vet në lidhje me këto prova.

13. Në përfundim, vlerësojmë se për qëllime të garantimit të së drejtës për jetën të shtetasit J. K., organi i ndjekjes penale kishte detyrimin për marrjen e të gjitha masave të nevojshme për zbulimit e shkaqeve ose faktorëve që kanë çuar në cenimin e kësaj të drejte, pasi çdo mangësi në hetim, në drejtim të përcaktimit të rrethanave të çështjes dhe personit përgjegjës, ka cenuar standardin e efektivitetit të hetimit penal. Në rastin në shqyrtim, çmojmë se qasja e mbajtur nga organi i prokurorisë nuk rezulton të ketë qenë shteruese në drejtim të pistave të hetimit në lidhje me ngjarjen, ndaj vlerësojmë se, në kundërshtim me detyrimet që përcaktojnë neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së, hetimi i organit të ndjekjes penale nuk ka qenë i plotë dhe efektiv. Në këto kushte, në ndryshim nga shumica, vlerësojmë se pretendimet e kërkuarit janë të bazuara, ndaj Gjykata duhej të kishte vendosur pranimin e kërkesës.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Genti Ibrahim, Sonila Bejtja

MENDIM PARALEL

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që i përket kërkuarit Shaban Kapllanaj, me objekt shfuqizimin e vendimeve nr. 1195 akti, datë 15.12.2017, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, nr. 183, datë 1.2.2018, të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2023-1151, datë 3.7.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtuashëm me Kushtetutën, ndonëse ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën për zgjidhjen e kësaj çështjeje, nuk pajtohem me linjën e arsyetimit të bërë prej saj.

2. Në mënyrë të përmbledhur, nga rrethanat e çështjes, rezulton se kërkuari është babai i të ndjerit J. K., i cili ka ndërruar jetë në datën 1.9.2016, duke u hedhur nga një lartësi në mjediset e brendshme të aeroportit “Nënë Tereza”, Tiranë. Për ngjarjen e ndodhur, mbi bazën e materialeve të referuara nga Policia Gjyqësore e Komisarariatit të Policisë për Kufirin dhe Migracionin e aeroportit, Prokuroria e Tiranës ka regjistruar procedimin penal për veprën penale “Shkaktimi i vetëvrasjes”. Në përfundim të hetimeve, duke vlerësuar se nuk plotësoheshin elementet e veprës penale, organi i akuzës ka vendosur pushimin e procedimit penal. Vendimi i Prokurorisë së Tiranës është kundërshtuar gjyqësish nga kërkuari, i cili ka pretenduar cenimin e së drejtës së jetës së të birit, si rrjedhojë e mosmarrjes së masave nga autoritetet ligjzbatuese të aeroportit për garantimin e saj, si dhe moskryerjen e hetimeve efektive nga ana e organit të ndjekjes penale për zbulimin e shkaqeve dhe rrethanave të ngjarjes. Në përfundim të shqyrtimit gjyqësor të çështjes, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në thelb, e kanë vlerësuar të drejtë vendimin e Prokurorisë së Tiranës për pushimin e procedimit penal. Në këto kushte, kërkuari i është drejtuar Gjykatës, duke kërkuar shfuqizimin si antikushtetues të vendimeve të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm.

3. Shumica ka vlerësuar të shqyrtojë çështjen në drejtim të së drejtës së jetës në dy aspektet e saj, konkretisht aspektin substancial dhe atë procedural. Pas analizës së kuadrit ligjor në fuqi dhe qëndrimit të GJEDNJ-së, në përfundim të shqyrtimit të çështjes, shumica, bazuar në vendimmarrjen e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih paragrafin 26 të vendimit*), ka vlerësuar se, për sa i takon aspektit substancial, organet e policisë private të aeroportit “Nënë Tereza”, të ngarkuara sipas ligjit nr. 9312, datë 11.11.2004, “Për ndërtimin, vënien në punë, operimin dhe mirëmbajtjen e aeroportit ndërkombëtar “Nënë Tereza”, Tiranë dhe për dhënien e disa stimuljeve kësaj shoqërie koncesionare” me detyrimin për garantimin e rendit dhe të sigurisë në këtë aeroport, kanë marrë masa për mbrojtjen e së drejtës së jetës së shtetasit J. K., të birit të kërkuarit, dhe nuk rezultonte të kishin kryer veprime ose mosveprime në kundërshtim me detyrimet që përcaktojnë neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së (*shih paragrafin 27 të vendimit*).

4. Po sipas shumicës, edhe për sa i përket aspektit procedural të së drejtës së jetës, qasja e mbajtur nga organi i prokurorisë kishte pasur një linjë të qartë hetimi në lidhje me ngjarjen për qëllime të përcaktimit të shkaqeve që kishin çuar J. K. në vetëvrasje dhe procesi hetimor, në tërësinë e tij, nuk rezultonte në cenim të garancive procedurale që parashikojnë neni 21 i Kushtetutës dhe neni 2 i KEDNJ-së. Organi i ndjekjes penale ka vendosur pushimin e procedimit penal, për shkak se nuk kishte rezultuar që persona konkretë, me veprime ose mosveprime të drejtpërdrejta, me dashje të tërthortë ose nga pakujdesia të kishin shkaktuar ose lejuar, në kundërshtim me detyrën, ardhjen e pasojës, hedhjen nga lartësia të shtetasit J. K. Në lidhje me mosnjohëtimin me shpallje të kërkuarit për gjykimin e çështjes nga Gjykata e Apelit Tiranë, shumica ka vlerësuar se, në kushtet kur ankimi ndaj vendimit të gjykatës së rrethit është ushtruar nga kërkuari, në të cilin ai ka parashtruar pretendimet e tij, si dhe nuk janë paraqitur prapësime në lidhje me të nga ana e prokurorisë, moskryerja e njoftimit me shpallje për datën e gjykimit të çështjes në gjykatën e apelit nuk e ka vënë kërkuarin në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat e tij ose në kushte të pabarabarta me organin e ndjekjes penale. Për më tepër, parashikimet e KPP-së përcaktojnë qartë afatin ligjor brenda të cilit gjykata ka detyrimin për marrjen në shqyrtim të ankimit (*shih paragrafët 42–43 të vendimit*).

5. Në parantezë, bashkohem me qëndrimin e shumicës se e drejta e jetës, e parashikuar në nenin 21 i Kushtetutës dhe nenin 2, pika 1, të KEDNJ-së, konsiderohet si një ndër vlerat themelore të mbrojtura nga Kushtetuta (*shih vendimet nr. 42, datë 29.5.2024; nr. 65, datë 10.12.1999, të Gjykatës Kushtetuese*) dhe në këtë kuptim shteti ka detyrimin për marrjen e masave për garantimin e kësaj të drejte substanciale. Megjithatë, sikurse jam shprehur edhe më parë (*shih mendimin e pakicës në vendimin nr. 53, datë 31.10.2023, të Gjykatës Kushtetuese*), mendoj se vlerësimi i të drejtave substanciale nuk duhet të shndërrohet në qëllim në vetvete dhe t’i hapë rrugë shqyrtimit të tyre në çdo rast, pasi përbën tejkalim të kufijve të shqyrtimit të çështjes jashtë objektivit të kërkesës dhe shkaqeve të parashtruara në të (*shih nenin 48, të ligjit nr. 8577/2000*).

6. Në vlerësimin tim, ndryshe nga shumica, çmoj se pretendimet e kërkuarit duhej të ishin trajtuar në drejtim të vlerësimit të cenimit të së drejtës së jetës të lidhur me të drejtën e procesit të rregullt ligjor, në këndvështrim të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor. Në këtë kuptim duhej analizuar qëndrimi i mbajtur nga organet e përfshira në garantimin e së drejtës së jetës, në rastin konkret, Prokuroria e Tiranës dhe gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në ushtrim të funksioneve të tyre respektive për zbulimin e fakteve dhe rrethanave të ngjarjes, si dhe dhënies së drejtësisë.

7. Në mbështetje të qasjes sime, theksoj se në kërkesën drejtuar Gjykatës dhe në argumentet e parashtruara, kërkuari, në cilësinë e viktimës indirekte, ka pretenduar cenimin e së drejtës së jetës së të birit, si rrjedhojë e vendimit të Prokurorisë së Tiranës për pushimin e procedimit penal dhe vendimmarrjeve të gjykatave të zakonshme që kanë rrëzuar ankimet e tij kundër vendimit të prokurorisë, pa bërë ndonjë diferencim për aspektin substancial dhe aspektin procedural të saj, siç ka zgjedhur të bëjë shumica. Me fjalë të tjera, pavarësisht se në thelb të pretendimeve të kërkuarit është cenimi i së drejtës së jetës, argumentet e tij kanë të bëjnë me faktin se organi i ndjekjes penale nuk ka kryer hetime efektive në drejtim të zbardhjes së rrethanave të ngjarjes ku ka gjetur vdekjen i biri. Kërkuari nuk ka pretenduar cenimin e së drejtës së jetës në mënyrë autonome dhe të pavarur

nga procesi dhe aq më pak nuk e ka lidhur atë me faktin e vlerësuar nga shumica nëse aeroporti “Nënë Tereza” përfshihet në zonat ku ruajtja e rendit dhe sigurisë i nënshtrohen mbikëqyrjes së posaçme të organeve ligjzbatuese dhe nëse këto organe kishin mundësi të parashikonin ardhjen e pasojës, me qëllim marrjen e masave parandaluese për shmangien e saj (*shih paragrafin 20 të vendimit*). Për më tepër, edhe vetë shumica, në arritjen e përfundimeve të saj për aspektin substancial të së drejtës së jetës, i është referuar arsytimit të vendimeve gjyqësore (*shih paragrafin 26 të vendimit*).

8. Bazuar në këto konsiderata, ashtu siç edhe GJEDNJ-ja ka pranuar, procesi penal përfshin edhe fazën paragjykimore, konkretisht atë të hetimeve paraprake. Megjithatë, ajo çka paraqet rëndësi të veçantë për GJEDNJ-në është faza e shqyrtimit gjyqësor dhe vlerësimi nëse procesi në tërësinë e tij ka qenë i rregullt (*shih Helmers kundër Suedisë, nr. 11826/85, 29.10.1991, § 39; Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar, nr. 13071/87, datë 16.12.1992, § 34; Dombo-Bebeer B. V. kundër Holandës, nr. 14448/88, datë 27.10.1993; Helle kundër Finlandës, nr. 157/1996/776/977, datë 19.12.1997, § 53*).

9. Po në të njëjtin drejtim, edhe në jurisprudencën e Gjykatës pretendimet e lidhura me fazën e hetimit penal janë marrë në shqyrtim në kontekst të procesit të rregull në tërësinë të tij, duke theksuar se kur gjykatat e juridiksionit të zakonshëm ndodhen përpara pretendimeve dhe dyshimeve serioze faktike për veprime të paligjshme të organeve që procedojnë me ndjekjen penale, ato kanë detyrimin të ndërmarrin hapat e nevojshëm dhe të domosdoshëm për të kërkuar dhe sqaruar të gjitha rrethanat e çështjes (*shih vendimet nr. 63, datë 20.11.2023; nr. 14, datë 3.5.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Për sa u takon provave dhe fakteve ku janë bazuar gjykatat e juridiksionit të zakonshëm për zgjidhjen në themel të çështjes së kërkuarit, jurisprudenca kushtetuese ka pohuar se nuk është detyrë e Gjykatës t’i analizojë ato, pasi kjo mbetet detyrë funksionale e atyre gjykatave. Në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata shqyrtton dhe vlerëson nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese, si dhe nëse zbatimi i ligjit ka qenë eventualisht arbitrar, në kuptimin që të bjerë ndesh haptazi me konceptin e gjykimit të drejtë të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 31, datë 18.4.2024; nr. 30, datë 29.5.2023; nr. 33, datë 14.11.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Duke mbajtur në vëmendje këto standarde, sikurse edhe shumica, vlerësoj se në rastin e kërkuarit, në analizë të fakteve dhe ligjit të zbatueshëm, gjykata e rrethit ka arsyetuar qëndrimin e saj për çështjen. Kështu, gjykata ka vlerësuar se nga ana e organit të ndjekjes penale ishin kryer të gjitha veprimet e nevojshme hetimore, të tilla si: këqyrja e vendit të ngjarjes, e viktimës dhe e sendeve të kësaj të fundit; pyetja e personave që kishin dijeni për rrethanat e hetimit; kryerja e ekspertimeve mjekoligjore, teknikosinjalistike dhe biologjike; marrja nga autoritetet ligjzbatuese e informacioneve të nevojshme, për sa i përket ruajtjes së sigurisë në vendin ku është ngjitur i ndjeri. Po kështu, në vendimin e këtij organi për pushimin e çështjes është dhënë përgjigje e arsyetuar, duke sqaruar me detaje veprimet ose mosveprimet e kryera. Në këto kushte, gjykata e rrethit ka konkluduar se hetimi kishte qenë i plotë e i gjithanshëm dhe se organi i prokurorisë kishte vepruar në konformitet të plotë me ligjin (*shih paragrafin 35 të vendimit*).

12. Vendimi i gjykatës së rrethit është vlerësuar i drejtë nga gjykata e apelit, e cila i ka dhënë përgjigje të arsyetuar kërkuarit edhe për pretendimet për kryerjen nga ana e organeve ligjzbatuese të veprës penale “Shpërdorimi i detyrës”, duke i gjetur ato të pabazuara. Në vijim, ligjshmëria e gjykatave të faktit i është nënshtroar kontrollit të Gjykatës së Lartë, e cila i ka vlerësuar ato në zbatim të drejtë të ligjit material e procedural. Po kështu, Gjykata e Lartë ka arsyetuar në vendimin e saj edhe në lidhje me pretendimet e kërkuarit për mosnjohimin e tij me shpallje për gjykimin e çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë, si dhe për cenimin nga gjykatat e faktit të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor (*shih paragrafët 35–41 të vendimit*).

13. Nisur nga sa më lart, rezulton se gjykatat e zakonshme kanë arsyetuar qëndrimin e tyre për çështjen, duke dhënë përgjigje të argumentuara për pretendimet e ngritura nga kërkuari edhe për fazën e hetimeve, ndaj vlerësoj se procesi gjyqësor, në tërësinë e tij, përfshirë edhe fazën e hetimit penal, nuk rezulton të ketë qenë i parregullt në këndvështrimin kushtetues. Pra, zbatimi i ligjit nga gjykatat e zakonshme nuk rezulton të ketë qenë arbitrar, në kuptimin që të bjerë ndesh haptazi me konceptin e gjykimit të drejtë, të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës. Për rrjedhojë, ashtu siç

edhe shumica ka arsyetuar, çmoj se pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës së jetës së të birit, si pasojë e procesit hetimor të zhvilluar nga Prokuroria e Tiranës dhe procesit gjyqësor të zhvilluar nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm për ngjarjen e ndodhur, nuk është i bazuar.

14. Në përfundim, vlerësoj se kërkesa duhej të ishte rrëzuar, sipas arsytimit të mësipërm.

Anëtare: Fiona Papajorgji